

Maa- ja metsätalousministeriö
Suomen CAP-suunnitelman 2023–2027 seurantakomitea

PÖYTÄKIRJA
VN/9941/2022

SUOMEN CAP-SUUNNITELMAN 2023–2027 SEURANTAKOMITEAN 8. KOKOUS

Aika 5.2.2025 klo 10:00-15:45
Paikka Paasitorni, Karl Lindahl, Paasivuorenkatu 5, Helsinki

Läsnäolijat:

Minna-Mari Kaila/maa- ja metsätalousministeriö, puheenjohtaja
Sanna Sihvola/maa- ja metsätalousministeriö, varapuheenjohtaja
Jyri Inha/ valtiovarainministeriö
Minna Uusimäki/ maa- ja metsätalousministeriö, valtakirjalla
Virva Terho/maa- ja metsätalousministeriö
Anna-Leena Miettinen/maa- ja metsätalousministeriö
Mirja Kiviranta/maa- ja metsätalousministeriö
Martti Patjas/maa- ja metsätalousministeriö
Sanna Koivumäki/maa- ja metsätalousministeriö
Harri Ahlgrén/ työ- ja elinkeinoministeriö (klo 10:40 alkaen)

Eija Hagelberg/ ympäristöministeriö
Hannele Sankari/ Ruokavirasto
Maarit Mukkala/ Ruokavirasto
Timo Lehtiniemi/ Pohjois-Suomen elinvoimakeskus
Petri Knaapinen/ Uudenmaan elinvoimakeskus
Timo Tanskanen/ Itä-Suomen elinvoimakeskus
Karin Kainlauri/ Pohjanmaan elinvoimakeskus
Hanna Murtomäki-Kukkola/ Alavuden YT-alue
Sue Holmström/ Ahvenanmaan maakunnan hallitus
Heini Utunen / Etelä-Savon maakuntaliitto
Johan Åberg/ Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

Mats Nylund/ Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f.
Susann Rännäri/ Luomuliitto
Mia Simpanen/ Suomen Yrittäjät
Ulla Hyvönen/ Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry
Meira-Pia Lohiluoma/ Österbottens Svenska Lantbrukssällskap
Heli Walls/ Suomen Kylät ry
Tomi Alakoski/ Suomen 4H-liitto
Leena Anttila/ maa- ja metsätalousministeriö
Eeva Loikkanen/ maa- ja metsätalousministeriö
Mika Survonon/maa- ja metsätalousministeriö

Poissa: Arja-Leena Kirvesniemi/ MMM; Marja Husu/ Ruokavirasto; Taina Väre/ Suomen Kuntaliitto; Jari Huovinen/ Elinkeinoelämän keskusliitto EK; Jenny Jyrkänkallio-Mikkola/WWF Suomi; Pihla Markkola/ SEY Suomen Eläinsuojelu

Pysyvät asiantuntijat: Laura Salo/ EU:n komissio, DG AGRI

Muut asiantuntijat: Tiina Hartman/ maa- ja metsätalousministeriö; Ahti Hirvonen/ maa- ja metsätalousministeriö; Meri Kiikkala/ maa- ja metsätalousministeriö; Eero Pehkonen/ maa- ja metsätalousministeriö; Jarkko Huhtaniska/ valtiovarainministeriö

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja Minna-Mari Kaila avasi kokouksen ja toivotti osallistujat tervetulleiksi Suomen CAP-suunnitelman 2023–2027 seurantakomitean kahdeksanteen kokoukseen.

Ajankohtaisina asioina puheenjohtaja nosti esiin elinvoimakeskusten toiminnan aloituksen, MMM:n organisaatiomuutoksen sekä edellä mainittujen muutosten seurauksena ennen seuraavaa kokousta tehtävät jäsenmuutokset seurantakomitean kokoonpanoon.

Puheenjohtajan mukaan maataloushallinnossa ennakoidaan jo reilun vuoden kuluttua käytäviä vaaleja ja tämän osalta taustatyö sekä ennakoiiva valmistelu tulevaa hallitusohjelmaa varten lähtee käyntiin. Työssä muun muassa selvitetään nykyisen CAP-suunnitelman toteutumista suhteessa tavoitteisiin, arvioidaan ensimmäisiä vaikutuksia sekä pyritään näkemään sellaisia mahdollisia kehitystrendejä, joilla voisi olla vaikutusta tulevaan CAP-kauteen. Vastikään on valmistunut Kestävä ja kannattava ruokastrategia, jossa peilataan tulevaisuutta eteenpäin. Elinkeinolle olisi hyväksi, että toimenpiteet kantaisivat yli hallituskausien. Syytä on myös tarkastella toimeenpanoa ja erityisesti sitä, että onko se viljelijöiden ja hallinnon näkökulmasta liian monimutkaista. Samoin yhteistyö sidosryhmien kanssa on äärimmäisen tärkeää, oli kyse sitten hallitusohjelman tai uuden ohjelmakauden valmistelusta ja tässä yhteydessä on hyvä miettiä mahdollisia päivitystarpeita tavoista, joilla kuullaan viljelijöitä, järjestöjä, tutkimusta sekä alueellisia toimijoita.

Uuden kauden toimeenpanon on asetusehdotuksen mukaan tarkoitus alkaa vuoden 2028 alusta. Tämä edellyttää sopuun pääsemistä monivuotisesta rahoituskehiksestä vuoden 2026 lopussa. Tämän jälkeen viimeistellään NRP-suunnitelmat vuoden 2027 aikana, mitä useat jäsenmaat pitävät hyvin tiukkana aikatauluna. Huomioon on otettava myös se, että kansallisen lainsäädännön sekä tietojärjestelmien on oltava valmiina kansallisen suunnitelman toimeenpanemiseksi, joten aikataulu on erittäin kireä. Uuteen kauteen valmistellaan myös CAP-suosituksia, ja niistä aletaan käydä dialogia komission kanssa. Suositusten tarkoituksena on toimia ohjaavana asiakirjana. Valmistelu on rahoituksen osalta erilainen verrattuna aikaisempiin ohjelmakausiin, sillä maatalouteen korvamerkityn rahoituksen lisäksi käytettäväksi tulee myös yhteistä jakamatonta rahoitusta, joka edellyttää kansallista valmistelua enemmän kuin aiemmin eri hallinnonalojen kesken. Kansallisen valmistelun eteneminen on vasta muotoutumassa.

2. Kokouksen järjestäytyminen

Todettiin läsnäolijat. Paikalla oli 31 jäsentä tai varajäsentä.

Todettiin, että MMM:n organisaatiomuutoksen ja elinvoimakeskusuudistuksen vuoksi seurantakomitean jäsenlistaa päivitetään ennen seuraavaa kokousta vastaamaan uusia organisaatioita.

3. Esityslistan hyväksyminen kokouksen työjärjestykseksi

Esityslista hyväksyttiin kokouksen työjärjestykseksi.

4. Suomen CAP-suunnitelman 2023-2027 tuloksellisuuskertomus

Virva Terho esitteli tuloksellisuuskertomuksen. Varainhoitovuoden 2025 päättyessä yhteensä 37 tulostittarista 22 mittarin tavoite ylittyi, 6 mittaria ei päässyt tavoitteeseen, mutta ylitti 75% tason. Yhdeksän mittarin toteuma jäi alle 75%:iin tavoitteesta. Maaseuturahaston osuudesta Manner-Suomessa oli sidottu 64 % ja maksettu 31 % kehyksestä.

Yksinkertaistamisasetuksen voimaantulon myötä vuotuinen tuloksellisuuden tarkastaminen ja hyväksyminen poistuu eikä tuloksellisuuskertomuksessa ilmoiteta enää takaisinperintöjä ja vähennyksiä erillisinä tietoina. Mikäli asetettua tavoitetta ei saavuteta, rahoitusoikaisua ei tule, mutta yksikölkustannuksiin liittyvät poikkeamat on silti perusteltava.

Tuloksellisuuskertomus on toimitettava komissiolle 15.2.2026 mennessä, mutta Ruokavirasto on käyttänyt mahdollisuutta hakea lisää aikaa. Tuloksellisuuskertomus lähetetään komissioon todennäköisesti viikolla 8.

Päätös: Suomen CAP-suunnitelman tuloksellisuuskertomus hyväksyttiin yksimielisesti.

5. Valtakunnallisten hankkeiden valintaperusteiden muutos

Sanna Sihvola esitteli valintaperusteiden muutoksen. Aluehallintouudistuksessa 15 ELY-keskusta yhdistyi ja perustettiin 10 elinvoimakeskusta. Aiemmin valtakunnallista hanketta oli toteutettava koko maassa tai vähintään kuuden ELY-keskuksen alueella. Elinvoimakeskusuudistuksen myötä valtakunnalliseen hankkeeseen on toteutettava vähintään neljän elinvoimakeskuksen alueella.

Päätös: Valtakunnallisten hankkeiden valintaperusteiden muutos hyväksyttiin yksimielisesti.

6. Yksinkertaistamisasetuksen ja sen mahdollistaman ilmoitusmenettelyn mukaiset CAP-suunnitelman ei-strategiset muutokset

Laura Salo/ EU-komissio esitteli yksinkertaistamisasetuksen sisällön ja CAP-suunnitelman muutosmahdollisuudet vuodesta 2026 eteenpäin.

Salon mukaan ensimmäinen yksinkertaistamisasetus hyväksyttiin heinäkuussa 2024 ja uuden ehdotuksen yksinkertaistamisasetukseksi (ns. Omnibus III) komissio antoi toukokuussa 2025. Uusi asetus (EU)2025/2649 hyväksyttiin vuoden 2025 lopussa ja voimaan se astui 1.1.2026. Komission delegoitu asetus asiasta on tarkoitus hyväksyä maaliskuussa 2026.

Esimerkkeinä asetuksen (EU)2025/2649 sisällöstä Salo mainitsi muun muassa mahdollisuuden pidentää pysyvän nurmen määritelmässä käytettyä määräaika sekä enimmäisvähennystasoa 5 prosentista 10 prosenttiin. Asetuksen perusteella luomuviljelijöiden myös katsotaan noudattavan GAEC 1, 3, 4, 5, 6 ja 7 vaatimuksia. Lisäksi asetuksessa on selvennetty GAEC 4:ää suojavyöhykkeiden

osalta, GAEC 7:n osalta on annettu valvonta- ja seuraamusvapautus enintään 30 hehtaarin kokoisille tiloille, lisäjoustoa annettu riskienhallintatyökaluihin, annettu mahdollisuus tukea lisää pienviljelijöitä sekä poistettu vuosittainen tuloksellisuuden tarkastusmekanismi. Lisämahdollisuuksia on tullut myös CAP-suunnitelmaan tehtäviin muutoksiin.

Jäsenmailla on nyt kaksi tapaa muuttaa CAP-suunnitelmaa. Strateginen muutos mukailee hyvin paljon niitä muutoksia, joita on tähänkin asti tehty. Strategiseen muutokseen tarvitaan komission hyväksyntä. Toinen tapa tehdä muutoksia on ns. ilmoitusmenettely eli notifikaatiomuutos. Ilmoitusmenettelyllä tehtävät muutokset on tarkoitettu kevyemmäksi tavaksi tehdä muutoksia, ja komissio joko hyväksyy tai hylkää muutokset. Jäsenmaan tehtävänä on lisätä muutokset seuraavaan strategiseen muutokseen, mutta voimaan ne astuvat jo aikaisemmin.

Strategiseen muutokseen ei ole tullut merkittäviä muutoksia verrattuna aikaisempaa. SFC:ssä on samanlainen toimitustapa, samanlaiset menettelyt sekä määräajat (komissio voi esittää huomautuksia 30 työpäivän kuluessa strategisen muutoksen esittämisestä). Komission tulee hyväksyä muutos 3 kuukauden määräajan sisällä. Lisäksi jäsenmaalla on mahdollisuus peruuttaa muutos ja komissiolla on myös mahdollisuus palauttaa muutos jäsenmaalle teknisiä korjauksia varten. Strategisia muutoksia voi olla ainoastaan yksi kerrallaan auki.

Notifikaatiomuutos voi sisältää useita yksittäisiä muutoksia samalla tavalla kuin strategisessakin muutoksessa. Komissio voi vastustaa ilmoitettuja muutoksia erikseen ja notifikaatiomuutoksia voi jättää koska tahansa, myös päällekkäin. Notifikaatiomuutokseen on myös mahdollista tehdä tekninen korjaus. Molemmat muutostyypit vaativat seurantakomitean hyväksynnän. Hyväksymisprosessin voi tehdä sekä kokouksessa että ns. kirjallisella menettelyllä.

Tiina Hartman ja Mirja Kiviranta esittelivät notifikaatiomuutosten prosessin kulun sekä Suomen esittämät, ilmoitusmenettelyn mukaiset CAP-suunnitelman ei-strategiset muutokset.

Prosessin etenemisen osalta ensimmäisessä vaiheessa seurantakomitealta pyydetään lausunto hallintoviranomaisen ehdotuksista CAP-suunnitelman muuttamiseksi. Hallintoviranomainen myös esittää, että seurantakomitea hyväksyisi CAP-suunnitelman muutokset. Muutosten voimaantuloajan kohdaksi ehdotetaan muutosten lähettämispäivää. Toisessa vaiheessa esitetään, että hallintoviranomainen saa seurantakomitealta valtuuden tarvittaessa siirtää ilmoitusmenettelyllä toteutettavaksi suunnitellut muutokset strategisiksi muutoksiksi, jos komissio vastustaa muutoksia ja että hallintoviranomainen saa tarvittavan neuvottelumandaatin strategisten muutosten osalta. Seurantakomiteaa pyydetään kiinnittämään huomiota siihen, onko viljelijöillä riittävästi aikaa ottaa muutokset huomioon.

Hallintoviranomaisen esittämät muutokset olivat:

3.10.1.1 GAEC-vaatimus 1: Pysyvän nurmen säilyttäminen; perusteena pysyvän nurmen osuus suhteessa maatalousmaahan

- Jos pysyvän nurmen kansallinen viitesuhde vähenee yli **5 10** %, otetaan käyttöön ennallistamismenettely ja pysyvän nurmen muuhun käyttöön ottamisen kieltö.

4.1.2.4.7 Muita pysyvän nurmen määritelmään liittyviä huomautuksia

- **Pysyvä nurmi on alaa, joka ei ole kuulunut tilan viljelykiertoon vähintään seitsemään (7) vuoteen.** Seurantakomitealle lähetetyssä materiaalissa esityksenä oli kymmenen (10) vuotta, mutta komissiolta on saatu tieto, että rajana on seitsemän (7) vuotta, jota ehdotetaan hyödynnettäväksi.

5.3 Ympäristö 02 Maanparannus- ja saneerauskasvit – apilan salliminen maanparannuskasviksi

- Hyväksyttäviin kasveihin ei lueta heinämäisiä nurmikasveja. ***tai-apiloita.***
- Ekojärjestelmissä 02 ja 03 kasvustot ovat erilaisia nurmikasvustoja, mutta maanparannus- ja saneerauskasvi-toimenpiteessä ei voi kasvattaa heinämäisiä nurmikasveja. ***tai-apiloita.***

5.3 Luomu - Sitoumus luonnonmukaisesta tuotannosta

-Luonnonmukaisen tuotannon sertifiointiin saaneen tilan katsotaan CAP-strategiasuunnitelman perusasetuksen mukaan täyttävän GAEC 1, 3, 4, 5, 6 ja 7-vaatimukset **luonnonmukaisten ja siihen siirtymävaiheessa olevien tuotantoyksiköiden osalta.....**

Keskustelu

- Kaikkia muutosehdotuksia pidettiin yleisesti ottaen hyvinä ja ne saivat kaikki kannatusta.
- Erityisen hyvänä pidettiin pysyviin nurmiin ehdotettua muutosta, vaikka kaikkia pysyviin nurmiin liittyviä ongelmia muutos ei ratkaisekaan. Muutokset vaikuttavat muun muassa mahdollisuuden laskentaan (esimerkiksi viljelykierto, monipuolistamisvaatimus, talviaikainen kasvipeitteisyys). MMM:n mukaan komissio on korostanut, että ei takautuvia muutoksia: jos ala on jo muuttunut pysyväksi nurmeksi, se on pysyvää nurmea.
- Biodiversiteetin näkökulmasta luonnonhoitopeltoja ja ympäristökesantoja pidettiin Suomessa arvokkaampina kuin pysyviä nurmia maatalousympäristössä. Nistä tulisi pitää huolta myös seuraavalla ohjelmakaudella.
- Maanparannus- ja saneerauskasveja pidettiin erittäin hyvänä toimenpiteenä ja apilan lisäyksen nähtiin auttavan lisäämään mielenkiintoa toimenpidettä kohtaan.
- Apilan käyttöön liittyen on pohdittu, kumpi on järkevämpää: apilan käyttö yksinään vai apilan käyttö seoksissa. Kokemusten saaminen apilan käytöstä on joka tapauksessa hyvä asia ja toiveena on, että aikataulujen puolesta uutta mahdollisuutta pystyttäisiin hyödyntämään.
- Kysyttiin tukien hakuaikaan liittyvästä riskistä; lyheneekö hakuaika entisestään? Onko riski, että Vipu aukeaa myöhemmin? Kentällä laaditaan viljelysuunnitelmia täyttää päätä jo tällä hetkellä. Huomautettiin, että viljelijöillä tulisi olla aikaa ottaa muutokset huomioon. MMM toivoo, että muutosten huomioimiseen olisi riittävästi aikaa. Tukihaun aikaistaminen liittyy maksuaikatauluun.
- Aikataulun osalta nähtiin, että myöhäinenkin muutos on hyvä, jos muutokset ovat selkeitä parannuksia.
- Helputukset luomualalle nähtiin tervetulleina.
- MMM:n mukaan muutoksista on tarkoitus antaa tiedote 6.2.2026. Notifikaatiomuutokset tulevat voimaan 30 päivän kuluttua, jos komissio ei niitä vastusta.

- Ruokaviraston edustajan mukaan viljelijät saavat asiasta tietoa viranomaisten antamissa koulutuksissa ja tavoitteena on julkaista tukiin liittyvät hakuehdot tänäkin vuonna huhtikuussa. Tukihauksen avausajankohtaa ei ole vielä päätetty, päätukihaku päättyy joka tapauksessa 9.6.2026 (normaalisti kesäkuun puolivälissä).

Päätös: Esitys Suomen CAP-suunnitelman notifikaatiomuutokseksi hyväksyttiin.

Vuoden 2026 aikana toteutettavien strategisten muutosten osalta Hartman esitti meneteltävän kuten tähänkin asti. Käytännössä tämä tarkoittaisi muutosten käsittelyä kesäkuun seurantakomiteassa, jolloin komission hyväksyntä muutoksista olisi odotettavissa lokakuun paikkeilla. Notifikaatiomuutoksia olisi uusin säännöin mahdollista tehdä useamman kerran vuodessa ja nyt esiteltyjen notifikaatiomuutosten jälkeen seuraavat muutokset olisi hyvä varautua tekemään vielä kevään 2026 aikana (yksinkertaistamisasetuksen alempiasteisten säädösten sekä kansallisten säädösten voimaantulon jälkeen). Kesäkuun seurantakomiteassa olisi mahdollisuus tätä seuraavaan notifikaatiomuutokseen. Lisäksi syksyllä, reilusti ennen eläintukihauksen avautumista, olisi todennäköisesti järkevä ajankohta muutoksille. Seurantakomitean ulkopuolella tehtävät notifikaatiomuutokset toteutettaisiin seurantakomitean kolmen viikon kirjallisella menettelyllä.

Hartman myös informoi seurantakomiteaa joulukuussa 2025 toimitetuista, ns. vanhanmallisista notifikaatioista, joita ei tarvinnut kierrättää seurantakomitean kautta. Muutoksia oli yhteensä kuusi ja ne kohdistuivat CAP-suunnitelman maaseudun kehittämisen interventioihin. Muutokset astuivat voimaan 1.1.2026.

Keskustelu:

- Muutoksista toivotaan viestittäessä selkeitä ja hyviä ohjeita kentälle.
- Prosessin osalta uudistukset vaikuttavat sellaisilta, joita on toivottu eli että muutoksia voidaan tehdä silloin, kun ne koetaan tarpeellisiksi.
- Viljelysuunnitelman poistamista neuvontateemoista pidettiin hyvänä muutoksena. MMM:n mukaan muutos liittyi osittain pakolliseen ravinnevälineeseen. Ravinneväline pitää olla viljelysuunnitelmassa edelleen mukana, mutta nyt kyseinen väline liitettiin voimakkaammin vesiensuojeluun.
- MMM:n edustaja muistutti, että kaikki rahoitukseen ja tavoitteisiin tehtävät muutokset ovat edelleen strategisia muutoksia. Seuraavaa strategista muutosta suunniteltaessa on hyvä ottaa huomioon varausjärjestelmän mahdollinen muuttaminen erityisesti neuvonnan vajeen osalta (40 miljoonasta eurosta 7 miljoonaa euroa jäljellä). Samalla on mahdollista miettiä muitakin tarkoituksenmukaisia siirtoja. Artiklassa, johon neuvonta sisältyy, on mukana myös koulutus- ja tiedonvälitystoimenpiteet, ja artiklan sisällä rahoitusta on mahdollista siirtää esimerkiksi neuvontaan. Koulutus näyttäisi tällä hetkellä olevan alitoteutunut.

7. Katsaus CAP-suunnitelman toimeenpanon tilanteeseen

Ruokavirasto:

Hannele Sankari ja Maarit Mukkala esittelivät Ruokaviraston tilannekatsauksen.

Pinta-ala- ja eläintukien osalta Sankari esitteli ajantasaista tietoa valvontatuloksista. Erityisesti Sankari kävi tuloksia läpi ympäristökorvauksen ja ehdollisuuden näkökulmasta.

Sankari muistutti, että pelto- ja eläintukien valvontaohjeet löytyvät Ruokaviraston sivuilta julkisena tietona. Avointa tietoa löytyy muun muassa siitä, mitä tehdään, miksi tehdään ja millä perusteella tehdään.

Ympäristökorvauksen tilakohtaisen toimenpiteen asiakirjavalvonnassa (2024) havaintona on muun muassa se, että viljavuustutkimukset eivät ole olleet kunnossa (lähes neljännes tiloista). Muistiinpanoissa on ollut isolla osalla tiloista puutteita. Kiertotalouden edistämisessä eniten havaintoja on ollut toimenpiteen noudattamisessa ehtojen mukaisella pinta-alalla. Ympäristökorvauksen peltovalvonnan tuloksia on myös verrattu vuosien 2024 ja 2025 välillä. Yleisesti ottaen vuonna 2025 näyttäisi löytyvän enemmän asioita, joista on aiheutunut seuraamuksia. Eniten seuraamuksia on ollut muun muassa vesistön varrella olevalla kasvipeitteisellä suojakaistalla, säätösalaajituksessa sekä kerääjäkasveissa.

Ehdollisuudessa eniten ongelmia on aiheutunut toimenpiteessä *Vesistön varrella olevalla loholla muokkaamaton suojakaista* sekä *Kasvinsuojeluruiskujen testaus* -toimenpiteessä. Seuraamukset ovat kuitenkin pääsääntöisesti olleet vähäisiä. Valvontojen laajennuksissa suojakaistojen tilanne on edellisen kanssa samankaltainen: Suojakaistat aiheuttavat ongelmia, kuten myös lanta ja pakkaamattomat orgaaniset lannoitevalmisteet sekä hukkakauran torjunta. Kunnissa ehdollisuudesta tehtävien hallinnollisten tarkastusten osalta eniten ongelmia on ollut viljelykierrossa ja viljelyn monipuolistamisen vaatimuksissa.

Mukkala kertoi yleisinä asioina Ruokaviraston organisaatiouudistuksesta. Uudistus astui voimaan tammikuussa ja CAP-suunnitelman näkökulmasta se tarkoitti muun muassa sitä, että maaseudun kehittäminen ja sektorituet siirtyivät samalle osastolle. Samassa yhteydessä Hyrrän ja Nekan kehitys siirtyivät maaseudun kehittämisosastolle. Varainhoito-osaston johtajan rekrytointi on parhailaan käynnissä.

Edellisessä seurantakomitean kokouksessa esillä olleen komission tarkastusprosessin osalta tilanne on tällä hetkellä se, että ajankohtaisina asioina ovat vastine- ja bilateraalineuvotteluvaiheet. Vastine on toimitettu 30.1.2026 ja bilateraalineuvottelut ovat 14.4.2026. Keskeisimpinä rahoitusosikaisuriskin alla olevina havaintoina ovat vanhan kauden paikalla tehtävät tarkastusten määrä ja nuoren viljelijän määräysvalta maatalousyhtymässä.

Aluehallintouudistus on työllistänyt myös Ruokavirastoa. Tyytyväisiä Ruokavirastossa ollaan erityisesti muutoksien toteuttamisen aikatauluun.

Eurooppalaisen innovaatiokumppanuuden kehittämishankkeissa (EIP) toteutettiin uusi synkronoitu hakukierros loppuvuonna 2025 ja mukana olivat Suomen lisäksi myös Viro ja Latvia.

Sektorikohtaisten tukien osalta kaikkien kolmen tuensaajan toimintaohjelmat ovat edenneet CAP-suunnitelman mukaisesti hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatiotuessa. Mehiläishoitotuessa meneillään olevalla hankekaudella rahoitus on myönnetty yhdelle hankkeelle.

Keskustelu:

- Kerrottiin viljelijöiden yhteydenotoista liittyen luonnonhoitonurmi -toimenpiteeseen, jossa vaatimuksena on niitto vähintään joka toinen vuosi. Viljelijät, jotka olivat niittäneet nurmet vuonna 2024, jäivät kiinni satelliittivalvonnassa vuonna 2025, kun eivät olleet niittäneet ko. nurmia. Huomautettiin, että kyseessä on järjestelmän, ei viljelijän vika. Ruokaviraston mukaan asia on tiedossa ja nyt jo kunnossa.
- Sovittiin, että valvontojen tarkempiin tuloksiin voidaan palata vielä myöhemmin. Viljelijöiden neuvonnalla, informoinnilla ja viestinnällä saattaisi olla mahdollista hoitaa monia asioita kuntoon. Puutteista olisi hyvä saada listaus; millaisista puutteista on käytännössä kyse ja mihin erityisesti viljelijöiden kannattaisi kiinnittää huomiota.
- Kansainvälisten EIP-hankkeiden osalta nähtiin hakeminen haasteelliseksi, koska Viron ja Latvian kriteerit poikkesivat Suomen vastaavista. Myös hakuajat olivat eri maissa erilaiset. MMM:n mukaan poikkeavuudet johtuvat siitä, että kyseessä ei ole varsinaisesti kansainvälinen ohjelma. Kansainvälisen haun mahdollisuus on haluttu kuitenkin antaa, koska sille on selkeästi kysyntää ja myös Leaderissä on noudatettu samanlaista menettelyä.
- Nähtiin, että Ruokavirasto on, resurssihaasteista huolimatta, saanut hyväksyttyä lisää tuottajaorganisaatioita, mikä nähtiin positiivisena asiana. Myös byrokratiaa on pystytty vähentämään tuottajaorganisaatioiden osalta.

Elinvoimakeskukset

Karin Kainlauri/ Pohjanmaan elinvoimakeskus esitteli katsauksen CAP-suunnitelman toimeenpanon tilanteesta elinvoimakeskusten näkökulmasta. CAP-kauden toimeenpano on täydessä vauhdissa ja konkreettisia tuloksia on nähtävissä. Kaikki tukimuodot ovat käytössä. CAP-kaudessa on nyt menossa tasainen ja sujuva vaihe ja käytännöt ovat vakiintuneet. Myös lainsäädäntö ja ohjeet ovat tuttuja, samoin niiden soveltaminen ja tulkinta. Hallinnon taakka on kuitenkin kasvanut.

Elinvoimakeskus-uudistus ja tekniset muutokset järjestelmiin ovat sujuneet yllättävän hyvin. Uudet elinvoimakeskukset ovat rakenteeltaan kuitenkin hyvin erilaisia ja edellyttävät uusia yhteistyökuviota, uusia verkostoja ja uusia tapoja tehdä työtä. Käytäntöjen organisointi työllistää ja siten ohjauksen tahojen tuen merkitys korostuu. Suurimpana huolenaiheena nähtiin tulevat säästöt ja niiden vaikutus toimintaan.

Substanssin osalta Kainlauri kertoi rakennetukia haettavan aktiivisesti. Hakemusmäärät ja myöntövaltuudet vaihtelevat kuitenkin alueellisesti ja rahoitus painottuu Länsi-Suomeen. Rahalaitosten varovaisuuden nähtiin vaikeuttavan hankkeiden rahoittamista. Myös nuorten viljelijöiden aloitustukea hakeneiden määrä vaihtelee paljon alueittain, eikä CAP-tavoitetasoon päästä. Neuvontakorvaus on ollut erittäin suosittu ja varat loppunevat syyskuussa.

Hanketukia haetaan myös vilkkaasti ja hankkeissa korostuvat ympäristöpainotus ja turvallisuusnäkökulma. Yrittäjyyttä ja tuotekehitystä edistäviä hankkeita saisi olla enemmän. Yritystukien kysyntä on sen sijaan ollut toivottua pienempää ja on ollut haasteellista saavuttaa asetettuja tavoitteita. Syinä ovat mm. epävarma maailmantilanne ja Suomen heikko taloustilanne. Pientä piristymistä on kuitenkin näkyvissä. Leader, hanke- ja yritystukien osalta tullut todella paljon hakemuksia rahoituskauden alusta asti.

Kiinnostus luomutuotantoon on ollut vähäistä viime vuosina, mutta nyt on havaittavissa pientä piristymistä. CAP-suunnitelman hehtaaritavoitteet eivät toteudu. Suurimmat esteet luomutuotannolle ovat vähäinen kysyntä, byrokratia ja tarkastusmaksut. Ympäristösopimusten pinta-ala laski maastokatselmointien myötä koko maassa eikä merkittävää kasvua ole nähtävissä. CAP-suunnitelman hehtaaritavoite ei toteudu tänäkään osalta. Ei-tuotannollisten investointien osalta tukitaso ei yleensä riitä kattamaan kaikkia kosteikon perustamisen kuluja, mikä vaikuttaa hakemusten määrään.

Kokotilavalvonnat lisääntyvät 2 prosentista 3 prosenttiin, mikä tarkoittaa tarvetta lisätyövoimaan sekä lisää matkustuskuluja. Valvontamäärien nousu yhdistettynä säästövaatimuksiin ja yhdistetyillä alueilla isoon maantieteelliseen alueeseen, nähtiin haasteellisena. Satelliittiseurannan osalta viljelijät osaavat pääsääntöisesti käyttää Vipu-mobiilia hyvin, mutta viljelijät kokevat, että edelleen lähetetään ns. turhia selvityspyyntöjä. Selvityspyyntöihin on kuitenkin vastattu hyvin.

Elinvoimakeskusten ja YT-alueiden keskinäisen yhteistyön Kainlauri kertoi olevan tiivistä ja toimivan hyvin. Samoin maaseutuviestinnän koordinaattorin konseptia pidettiin toimivana.

Keskustelu:

- Pidettiin ymmärrettävänä, että resursseista ja säästöistä kannetaan huolta. Vanhojen säästöpäätösten lisäksi on luotu uusia paineita, joten tasapainoilu talouden osalta tulee jatkumaan.
- Aluehallinnon sisällä nähdään, että ohjaavien tahojen kanssa yhteydenpidon on hyvä olla tiivistä, jotta muun muassa resurssointi osataan tehdä oikein.
- Uusien tekniikoiden osalta on paljon odotuksia: Tekoälyä (AI-agentteja) ollaan parhaillaan ottamassa mukaan arkipäivän työhön yritysrahoituksen neuvontatyössä ja muun muassa maaseuturahoituksen ulottuvuus on ollut hankkeessa jo mukana. Toiveissa on, että uuden tekniikan myötä elinvoimakeskuksissa voitaisiin virkailijoiden aikaa vapauttaa toisenlaisiin tarpeisiin.
- MMM:n edustajan mukaan yritys- ja hanketukien rahoituksen valtuuksien jaossa tähdätään helmikuuhun, käyttämättä jääneet valtuudet vuodenvaihteessa katsotaan koko CAP-suunnitelman tasolla tarpeiden mukaan.
- Maaseudun kehittämisen asemaan ja elinvoimakeskusten äänen kuulumiseen MMM:n edustaja kommentoi kokonaisuuden muodostuvan sekä alueellisten että Leader -toimijoiden tekemästä työstä. Tässäkin yhteydessä on hyvä valmistautua tulevaan kauteen muun muassa viestinnällä ja kertomalla vaikuttavista tuloksista. Maaseutu.fi -sivuston kävijämäärä on noussut yli 50 prosenttia, joten vaikuttavuustietoa saadaan myös sitä kautta kerrottua.

- Ympäristö-, energia- ja eläinten hyvinvointia parantavien investointien osalta MMM:n edustaja kertoi, että rahoituksen riittämättömyyteen pyritään etsimään ratkaisuja seuraavassa strategisessa muutoksessa.
- Käyttämättä jääneiden valtuuksien osalta tarkastelua tehdään koko rahoituskehys huomioiden.

YT-alueet

Hanna Murtomäki-Kukkola Alavuden YT-alueelta kertoi YT-alueiden ajankohtaisista asioista. Viljelijätsuissa mietittyä tällä hetkellä pitkä peltotukihaun muutos aika lokakuulle asti. Mahdollisuuden nähtiin antavan jo kenties liikaakin joustoa. Myös rehunurmen kaato maahan aiheuttaa närää. Sardonkorjuuvelvoitteen lisääminen rehunurmena ilmoitetuille lohkoille lisäisi enemmän aktiiviviljelyä kuin eläkeläisten tukien poisto.

Ohjelmamuutosten nähtiin parantaneen ja helpottaneen viljelijätukiehtoja, mutta yksinkertaistamista ei ole juuri tapahtunut. Joka vuosi tehtävät ehtomuutokset myös hämmäntävät hakijoita. Sateelliittiseurannan puolestaan nähtiin lisäävän aktiiviviljelyä ja vähentävän tukien maksua hoitamattomille pelloille. Aktiiviviljelijät suhtautuvat seurantaan pääsääntöisesti positiivisesti, vaikka esimerkiksi monimuotoisuuspeltojen kuvatulkin on haasteellista.

YT-alueet ovat olleet innokkaita verkostoitumaan eri suuntiin. Tärkeä yhteistyökumppani on ollut ELY-keskus, ja yhteistyön toivottiin jatkuvan tiiviinä myös Elinvoimakeskusten kanssa. Ruokaviraston ohjeistusta ja koulutusta pidettiin pääsääntöisesti erinomaisena ja tärkeänä yhteisten käytäntöjen vuoksi. YT-alueet kuulisivat mielellään myös ministeriötä enemmän.

Muina ajankohtaisina asioina YT-alueet nostivat esiin varautumisen sekä erilaiset vahingot. Verratuna aikaisempaan, varautumisteemaan on tätä nykyä tartuttu erilaisella otteella ja paljon aikaa on käytetty suunnitteluun ja koulutuksiin. Sekä peto- että lintuvahinkojen nähtiin lisääntyneen.

Uuden kauden valmisteluun liittyvänä toiveena esitettiin, että YT-alueet pääsisivät vaikuttamaan uuden kauden ehtoihin ja yksityiskohtiin aiempaa enemmän.

Keskustelu:

- Todettiin, että YT-alueiden osaamista kannattaisi hyödyntää uuden kauden valmistelussa.
- SLC:n edustajan mielestä peltotukihaun muutosmahdollisuutta voitaisiin aikaistaa noin kuukaudella (esimerkiksi 1.9. asti).
- Esitettiin, että laadunarviointitiloille kannattaisi kuitenkin harkita myöhempää ajankohtaa muutoksille kuin muille tiloille.
- MMM:n mukaan muutosajankohtaan on päädytty muun muassa viljelijän oikeusturvan, Suomen viljelyolosuhteiden ja maksuaikataulujen näkökulmasta ja sitä kautta on yritetty löytää paras kompromissi. Jos ajankohtaa aikaistettaisiin, muutosmahdollisuuksista osa poistuisi, ja myös tukimenetyksiä tulisi osalle viljelijöistä.
- MMM:n mukaan tukijärjestelmistä löytyneet virheet (joista esimerkiksi todentamisviranomaisen raportoi joka vuosi komissiolle) näkyvät aina kiristyneinä vaatimuksina. Esimerkiksi vihreän arkitehtuurin tuet ovat erityisen virhealttiita. Käytännössä komissio rankaisee niitä jäsenmaita,

jotka ovat ottaneet kyseisiä tukijärjestelmiä käyttöön. Kyse voi helposti olla kymmenien miljoonien eurojen menetyksistä.

Leader-ryhmät:

Heli Walls esitteli Leader-ryhmien ajankohtaiset asiat. Leaderin hankemäärät ovat kolminkertaistuneet verrattuna edelliseen kauteen. Tällä hetkellä Leader-ryhmille on jätetty jo 10 000 hakemusta. Erityisesti kertakorvauksena myönnettäville pienille yritystuille on ollut suuri kysyntä.

Leader-ryhmät ovat hyvin huolissaan seuraavan, 2028-2034 -kauden, rahoituksesta ja sen jakautumisesta. Leader kattaa nyt 292 kuntaa ja 99 % Suomen pinta-alasta. Myös toimintarahan lopullinen saanto huolestuttaa. On tärkeää saada hankkeissa käyttämättömät varat uudelleen budjetoitua Leader-ryhmille, koska muussa tapauksessa myös toimintaraha pienenee suunnitellusta.

Ahvenanmaa:

Sue Holmström (Ålands landsskapsregeringen) esitteli Ahvenanmaan osuuden CAP-suunnitelman toimeenpanosta. Pääosin CAP-suunnitelma on edennyt hyvin myös Ahvenanmaalla. Investoinnit eivät ole edenneet kaikilta osin suunnitelmien mukaisesti ja pankit ovat varovaisia lainojen myöntämisessä. Eläinten hyvinvointikorvaus on uusi toimenpide Ahvenanmaalla ja sen menekki on ollut suunniteltua pienempi. Luomun kysyntä on aikaisempaa vähäisempi. Neuvon kysyntä on ollut erittäin suuri ja Leader etenee hyvin.

8. Seurantakomitean jäsenten esittämät CAP-suunnitelman muutosehdotukset

Tiina Hartman ja Mirja Kiviranta esittelivät koosteen seurantakomitean jäsenten esittämistä muutosehdotuksista. Muutosehdotuksia oli esitetty suoriin tukiin, sektoritoimiin, ympäristökorvauksiin, eläinten hyvinvointikorvaukseen, rakennetukiin ja neuvontapalveluihin. Lisäksi ehdotuksia oli tehty asioista, jotka eivät kuulu CAP-suunnitelman sisälle.

Suorien tukien osalta oli saatu useita ehdotuksia eri sektoreiden tuotantosidonnaisten palkkiomuotojen määrärahan korottamisesta. Hallintoviranomaisen näkemyksen mukaan muutoksia voidaan toteuttaa osittain. Erityisesti erityiskasvipalkkion korottamisen tärkeyden takia kansallisen tuen hyödyntäminen nähdään mahdolliseksi vuoden 2027 tukitasojen osalta. Samassa yhteydessä tarkastellaan myös muita suoriin tukiin liittyviä korotusesityksiä. Esitetyn sadonkorjuuvelvoitteen osalta (erityisesti heinä- ja muille nurmirehukasvustoille) selvitetään toimeenpanon mahdollisuuksia ja kustannuksia ja niiden perusteella tehdään mahdollisesti CAP-suunnitelman muutos vuodelle 2027. Kysymys on erityisesti siitä, mahdollistavatko asetuksen (EU) 2021/2115 yhteiset säädökset ja WTO-vaatimukset velvoitteen. Muita aktiivituotantoon liittyviä ehdotuksia (aktiiviviljelijä, nuoret, eläkeläiset, metsitystuet) on tulossa osin seuraavalle rahoituskaudelle, sikäli kuin ne ovat CAP-suunnitelmaan liittyviä tai niitä on jo tehty, samoin lehmäpalkkion poikimavälin tiukennusta harkitaan seuraavalle rahoituskaudelle. Lisäksi turvamaa ja MaaTu-aineistoon liittyvää asiaa selvitetään.

Myös CAP-suunnitelman ulkopuolisiin ehdotuksiin löytyy hallintoviranomaisen näkemys seurantakomitean materiaalista.

Sektoritoimiin liittyvän, uutta toimintaohjelmataukea vilja- ja lammassektoreille koskevan ehdotuksen osalta hallintoviranomainen näkee, että muutos ei ole aiheellinen. Toimintaohjelmataukea myönnetään nyt ainoastaan hedelmä- ja vihannesalalla. Vilja- ja lammasalalla on kuitenkin mahdollista perustaa tuottajaorganisaatiota.

Ympäristökorvauksiin ei nyt nähdä perustelluksi tehdä muutoksia. Eläinten hyvinvointikorvaukseen esitettyä muutosta korvaustasolaskelmien päivittämisestä sen sijaan on mahdollista harkita. Ensimmäisistä mietitään laidunnustoimenpiteiden korvaustasojen uudelleenlaskentaa. Ehjähäntä-toimenpiteiden kehittäminen esim. korkeammalla korvaustasolla ei aiheuta muutosta ja bioturvan osalta nähdään, että toimenpiteet kuuluvat eläinten hyvinvointisuunnitelmaan jo nyt.

Maatalouden investointituen tukikattoa muutettaisiin siten, että investointituen enimmäismäärä maatilaa kohden olisi edelleen 1,5 milj. euroa kolmen verovuoden aikana, mutta jatkossa tästä voisi kohdistua enintään 1,4 milj. euroa maatalouden kilpailukykyä ja tuotannon nykyaikaistamista edistäviin investointeihin. Seuraavassa strategisessa muutoksessa selvitetään mahdollisuutta siirtää rahoitusta CAP-suunnitelman ympäristö- ja ilmasto -kokonaisuuteen sisältyviin investointeihin. Korkotukea ei olla nostamassa eikä myöskään lisäämässä kansallista rahoitusta peruskuivatukseen.

Ehdotusta Neuvo-järjestelmän rahoituksen turvaamisesta selvitetään. Toistaiseksi pidettäisiin kuitenkin kiinni ympäristökorvauksen korkeasta prosentista.

Keskustelu:

- Yleisesti nähtiin positiivisena, että ainakin joitain esitettyjä muutosehdotuksia voidaan harkita.
- Tuotantosidonnaisten tukien osalta nähtiin, että määrärahan korottamista on hyvä tarkastella osana kokonaisuutta, kuten on esitettykin.
- Investointitukikaton nosto nähtiin hyvänä ratkaisuna. Nostettiin esiin, että useamman tilan yhteishankkeissa korotettukin tukikatto voi olla turhan alhainen, mutta MMM:n mukaan tätä suurempiin korotuksiin ei tässä vaiheessa ole varojen puolesta mahdollisuutta.
- Toivottiin edelleen, että rakennetukien osalta myönnettävän avustuksen enimmäistasoa voitaisiin harkita korotettavan Itäisen Suomen alueilla. Maaseudun elinvoimaisuuden turvaamiseksi tarvitaan uusia yrittäjiä Itä-Suomeen, samoin lisää investointeja. MMM:n mukaan kilpailukykyinvestoinneissa ei ole vielä tullut raja vastaan. Muissa investoinneissa, joissa rahoitus on tiukalla, on pyritty siihen, että Itä-Suomessa turvattaisiin mahdollisuuksien mukaan rahoitus tukikelpoisille hankkeille. Korkeampi tukitaso on kuitenkin monimutkainen kysymys, joka tarkoittaa tuen vähentämistä jostain muualta.
- Viljelijöiden tasavertaisuuden takia nähtiin hyvänä, että Neuvo-järjestelmän sisällöstä keskustellaan. Neuvontaan esitetyt muutokset nähtiin kannatettavina. MMM:n mukaan jäsenmaan on tarjottava neuvontaa kaikista CAP-suunnitelman interventioista, mutta esimerkiksi neuvojen koulutusta voidaan hyödyntää tiettyjen toimien kohentamiseksi.
- Nähtiin, että eläinten hyvinvointikorvausjärjestelmän toiminnan kehittämiseksi erityisesti emakotiloilla tarvittaisiin toimia, jotta sianlihan tuottajat ilmoittaisivat eläimensä ajoissa rekisteriin. Emakotiloilla tuki maksetaan vasta tukivuotta seuraavan vuoden kesäkuussa, koska hyvinvointikorvauksen maksu ei perustu rekisteriin, vaan tuen hakijan ilmoitukseen. Hyvinvointikorvauksessa liikkuu merkittäviä rahamääriä, joten asialla on merkitystä tilojen maksuvalmiuteen.

MMM:n mukaan maksuaikataulukokonaisuus on rakennettu hyvin tiukan palapelin mukaisesti, ja yhdellä muutoksella on usein seurausvaikutuksia.

- Turvepelto- ja niiden määritelmäasian kerrottiin herättävän kentällä huolta, etenkin Pohjois-Suomessa. Puheenvuorossa nousi esiin, että määrittelyjen tulisi olla sellaisia, jotka olisivat viljelijöille ymmärrettäviä ja hyväksyttäviä. Puheenvuorossa esitettiin, että määritelmän ei pitäisi perustua pelkästään tutkimustuloksiin tai -raporttiin, vaan siitä tulisi säätää lain tasolla. Asian nähdään liittyvän tiiviisti elinkeinonharjoittajan oikeuksiin ja se voisi pahimmissa tapauksissa johtaa siihen, että tila putoaa rahoituksen ulkopuolelle. Kyse olisi viljelijän oikeusturvasta. Tehtyihin päätöksiin tulisi voida hakea muutoksia. Lisäksi kysyttiin, että milloin asian etenemisestä saadaan lisätietoa. MMM:n edustaja kertoi, että esim. Ruotsissa ja Tanskassa määrittelystä on säädetty sellaisella tasolla, että muutoksenhakumahdollisuus on mahdollista.

Hartman esitteli vielä ehdotuksen muutosten rytmittämiseksi kalenterivuoden aikana. Mahdollisia rahoitukseen liittyviä muutoksia (esim. korvaustasojen nostot) tarkasteltaisiin jatkossakin kesäkuun muutosehdotusten yhteydessä. Notifikaatiomuutoksia olisi lähtökohtaisesti mahdollista tehdä sitä mukaa, kun ne valmistuvat.

Määrääjäksi seurantakomitean jäsenten notifikaatiomuutosehdotuksille vuonna 2026 Hartman esitti kesäkuun loppua. Strategisia muutosehdotuksia puolestaan ei toivottaisi enää kauden loppuessa.

Keskustelu:

- Nähtiin, että MMM:n ehdotus vaikuttaa järkevältä. Strategisia muutoksia tuskin on enää käytännössä tulossa, koska kesäkuun jälkeen tehtävät muutokset astuisivat voimaan aikaisintaan vuonna 2028. Notifikaatiomuutosten kautta asioita on kuitenkin mahdollista saada nopeastikin eteenpäin.

9. Viestintäsuunnitelma vuodelle 2026

Meri Kiikkala esitteli viestintäsuunnitelman. Vuonna 2026 CAP-suunnitelman viestinnän teema tuenhakijoille on Ympäristö- ja ilmastotoimet ja teema suurelle yleisölle Huoltovarmuus ja turvallisuus. Lisäksi jatketaan koko kauden 2023-2027 tavoitteiden toteuttamista.

Vuonna 2025 verkkosivuilla oli 3,6 miljoonaa kävijää ja sosiaalisessa mediassa 8 miljoonaa näyttökertaa. Maaseutu.fi -sivustolla käynnit kasvoivat 51 %.

10. CAP-suunnitelman arviointien suositukset

Eero Pehkonen esitteli CAP-suunnitelman tähän mennessä tehtyjen arviointien suositukset ja johtopäätökset. CAP-suunnitelman eri kokonaisuuksista on julkaistu toistaiseksi 7 väliarviointia. Niiden johtopäätökset ja suositukset on koottu taulukkoon, joka oli seurantakomitean liitemateriaalissa. Arviointien suositukset tuodaan seurantakomitealle tiedoksi ja keskusteltavaksi EU-säädösten mukaisesti. Tähän mennessä tehtyjen arviointien suosituksista 27 kehittymistä hallintoviranomainen seuraa rahoituskauden aikana. Yhteensä 29 suosituksesta tarvitaan lisätietoa, jotta tukijärjestelmiä voidaan kehittää suosituksen suuntaisesti. Osa niistä on kuitenkin sellaisia, jotka eivät ole ratkaistavissa CAP-suunnitelman rahoituksella.

Asiasta ei käyty keskustelua.

11. Maaseutuverkoston toiminnan tilannekatsaus

Sanna Sihvola esitteli maaseutuverkoston tilannekatsauksen. Maaseutuverkoston vuoden 2026 toimintasuunnitelma on tarkoitus hyväksyä ohjausryhmän kokouksessa 9.2. Vuodelle 2026 on kaksi painopistettä: rahoituskauden 2028-2034 valmistelun aloittaminen ja Maaseutu osana kokonaisturvallisuutta ja huoltovarmuutta.

12. Muiden rahastojen tilannekatsaus

Alue- ja rakennepolitiikan ohjelma

Harri Ahlgren kertoi Euroopan alue- ja rakennepolitiikkarahastojen ohjelman tilanteesta. Ohjelmasta on rahoitettu jo noin 7 500 hanketta. Noin kaksi kolmasosaa rahoituskauden varoista on varattu ja noin yksi neljäsosa maksettu. Maksut ovat edenneet hyvin kaikkiin EU-maihin verrattuna, Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) maksujen etenemisessä Suomi on sijalla 2 ja oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF) maksuissa sijalla 1.

Ohjelmanmuutos, jossa ohjelmaan lisätään kaksi uutta toimintalinjaa ReArm Europe -esityksen mukaisesti, on parhaillaan komission hyväksyttävänä ja hyväksyntää odotetaan maaliskuussa. Muutoksella siirretään ohjelman varoista yhteensä 300 miljoonaa euroa uusiin toimintalinjoihin, joita ovat TL8: Kaksikäyttöistä tuotantoa edistävä Suomi ja TL 9 Turvallisuutta rakentava Suomi. Molemmat rahoitetaan EAKR:stä. Muutoksen myötä koko ohjelman toteuttamiselle tulee vuosi lisää toteuttamisaikaa.

Keskustelu:

- Miten tulevan kauden valmistelua on suunniteltu?
- Onko tarkoitus, että kaikkien toimintalinjojen toimeenpanoa jatketaan vuoteen 2030?
- Onko muutoksen myötä mahdollista tehdä sidontapäätöksiä vuoden pidempään?
- *Vast: Uuden kauden valmistelussa odotetaan, mikä taho tulee koordinoimaan NRP-valmistelua. Suurin osa nykyisen ohjelman hankkeista päättyy alkuperäisessä aikataulussa, ohjelmanmuutoksen myötä uudet hankkeet voivat jatkua 31.8.2030 asti. Myös tukipäätöksiä on mahdollista tehdä tarvittaessa vuoteen 2030 asti.*

Euroopan meri- kalatalous- ja vesiviljelyrahasto EMKVR

Minna Uusimäki kertoi Euroopan meri- kalatalous- ja vesiviljelyohjelman etenemisestä. Ohjelman varoista oli sidottu vuoden 2025 lopussa 68,78 miljoonaa euroa (kokonaisrahoitus 140 miljoonaa euroa). Eniten varoja on käytetty toimintalinjasta 1.4, joka koskee kalastuksen valvontaa ja kalakantoihin liittyvää tutkimusta. Myös toimintalinja 3.1. kala-Leader on edennyt hyvin. Kalastuksen ja vesiviljelyn investointihankkeiden rahoituksen kysyntä on vähentynyt. Kuluvalla kaudella EMKVR:ssä on otettu käyttöön setelimallit eli kertakorvaukset, jossa rahoitus on sidoksissa tavoitellun tuloksen aikaansaamiseen. Parhaillaan valmistellaan rahoitusvälineen käyttöönottoa. Rahoitus-

välineestä voidaan myöntää tuensaajalle vakuus, joka on enintään 50 % hyväksyttävistä kustannuksista, aloittelevalla kalastajalla max. 75 % hyväksyttävistä kustannuksista. Maksimissaan tuki voi olla 500 000 euroa.

13. Seurantakomitean jäsenten esittämät aiheet asialistalle

Seurantakomitean jäseniltä ei ollut tullut esityksiä asialistalle.

14. Muut ajankohtaiset asiat

Muita asioita ei ollut.

15. Seuraava kokous

Seuraava kokous pidetään 16.-17.6.2026. Paikka selviää myöhemmin.

16. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15:45.

Helsingissä 18.3.2026

Seurantakomitean puheenjohtaja,
osastopäällikkö

Minna-Mari Kaila

Seurantakomitean sihteeri,
neuvotteleva virkamies

Leena Anttila

